

Quercus.

Statuetka Quercusa - Honorowej Nagrody Burmistrza Miasta Hajnówka - przedstawia figurę, łączącą w jedną sylwetę dwa pierwiastki natury - człowieka oraz drzewo. Rzeźba, zaprojektowana przez artystę hajnowskiego pochodzenia, Jarosława Perszko, profesora Wydziału Architektury Politechniki Białostockiej, w symboliczny sposób odwołuje się do naturalnej otuliny miasta - Puszczy Białowieskiej, która wraz z kulturą, nie tylko współtworzy hajnowską tożsamość, lecz przede wszystkim historycznie dała początek narodzinom Hajnówki u progów rozwijającej się tu cywilizacji. Figura przedstawia bowiem quercusa, jak z łaciny nosi nazwę dąb, o korzeniach upodabniających się do ludzkich stóp, wrastających w ziemię. Spoglądając odwrotnie - jest to stabilnie stojący człowiek przeistaczający się na wysokości korpusu w drzewo, niejako symbolicznie "ukoronowany" liśćmi jednego z najszlachetniejszych drzew. To znaczące zespolenie przypomina, jak przez dzieje człowiek współbył na tym terenie z wszelkimi darami natury i, jak często o tym zapomina, sam jest jej integralną częścią. Dwoistość natury Quercusa koncentruje w sobie także dwojaki wymiar kulturowy, który obok pierwotnego lasu, stał się tożsamościowym fundamentem Hajnówki. Ukorzenione stopy figury, wyrastające z gruntu, symbolizują splót kultur Wschodu i Zachodu, który na tym terenie od setek lat stanowi żywy, jedyny w swoim rodzaju organizm społeczny. Jest to zatem nagroda od tych, którzy "wyrośli" z hajnowskiej ziemi, dla tych, którzy ją współdzielą i współuczestniczą w jej rozwoju, "zapuszczając" coraz to nowe korzenie... Statuetka podkreśla jedność pochodzenia, równość we współistnieniu i wzajemne dopełnienie się. Quercus ucieleśnia syntezę, która zachodzi pomiędzy człowiekiem a naturą, gdy istnieje pomiędzy nimi więź oparta o wzajemne poszanowanie, jak i pomiędzy samymi ludźmi, którzy o dobro tej ziemi zabiegają.

W charakterystyczny dla twórczości Jarosława Perszko sposób, figura odwołuje się do kwestii utrwalania pamięci o tym, co przemijające nie tylko w sferze materii, lecz także ducha. Traktuje o niej uproszczonym, metaforycznym językiem i formą. Statua Quercusa pomyślana została jako pomnik o małej skali - monument mieszczący się w dłoni. W kulturze europejskiej utrwalała w kamieniu lub brązie postać, umieszczona na cokole, to nie tylko sposób na zachowanie od zapomnienia wizerunku konkretnej twarzy, lecz przede wszystkim manifestacja uratowanego od niepamięci autorytetu, publiczne świadectwo wzorców i postaw, poglądów i etosu codziennego życia.

Zbudować pomnik trwalszy niż ze spiżu, parafrazując Horacego, to pozostawić po sobie pamięć czynów, nie tylko poetyckich. Statuetka Quercusa jest tym rodzajem lauru, który wieńczy istotny epizod działalności ludzkiej, lecz tym samym otwiera kolejny, równie istotny, jak cyklicznie odradzający się rytm natury.

W tytule nagrody, którą ucieleśnia Quercus, zawarty został przez Burmistrza Miasta Hajnówka jeden znaczący epitet - Honorowa. Jest to wyraz ogromnego uznania i wdzięczności wobec działań nagrodzonych członków społeczności hajnowskiej, wyróżnionych za nieustrudzoną pracę, konsekwencję i etos. Jednakże, co równie ważne, to także forma społecznego zaufania, wiary oraz pokładanej odpowiedzialności za następstwa kolejnych działań, które za cel zawsze będą miały dobro macierzystej ziemi. Symbolika dębu nie jest tu bez znaczenia. Starożytni Grecy obdarowali dęby wiarą w mądrość wyroczni - w czasach kryzysu i zwątpienia udawali się doń po wspomóżenie w szczęśliwym rozwiązaniu. Quercus jest zatem laurem z liści dębu, jak również zobowiązaniem wobec przyszłości, zbiorowym społecznym oczekiwaniem, iż mimo trudności, pokus, złudnego postępu i podstępnej koniunktury, kręgosłup autorytetu pozostanie niezbity. Bo - jak mówi łacińska sentencja - *multis ictibus deicitur quercus* - wieloma uderzeniami ścina się dąb.

Dorota Perszko - historyk sztuki, teoretyk nowych mediów i performansu.